

Список використаних джерел:

1. Лиханов А. Дети без родителей / А. Лиханов. – Москва: Просвещение, 1987. – 271 с.
2. Мухина В. С. Лишенные родительского попечительства. Хрестоматия / В. С. Мухина. – Москва: Просвещение, 1991. – 223 с.
3. Орлова Н.Н. Опыт формирования ценностных ориентаций детей–сирот в учреждениях интернатного типа / Н. Н. Орлова // Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова: Научно-методический журнал. Серия: Педагогика. Психология. Социальная работа. Ювенология. Социокинетика. – 2008. – №2. – С. 233-237.
4. Пархимович А. А. Планы и надежды детей-сирот / А. А. Пархимович // Мониторинг общественного мнения. – 2008. – №3 (87). – С. 93-102.
5. Шипицына Л. М. Психология детей-сирот / Л. М. Шипицына. – СПб, изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. – 628 с.

Підгірна І.С.

аспірант,

*Інститут соціальної та політичної психології
Національної академії педагогічних наук України*

ДО ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ОСОБИСТОСТІ З МЕДІАСЕРЕДОВИЩЕМ

Сьогодні соціальна комунікація засновується здебільшого на взаємодії особистості із засобами масової комунікації. За їх допомогою реалізується широкий спектр можливостей обміну інформацією. Формується єдиний інформаційний простір, медіа-простір, який являє собою альтернативне середовище, де встановлюється опосередкована, анонімна взаємодія користувачів. Специфічні характеристики медіасередовища дозволяють користувачеві представляти себе та своє оточення в різний спосіб: згідно з реаліями власного життя, або ж інакше сконструювати власне життя в віртуальному просторі, згідно зі своїми бажаннями та перевагами. Це в значній мірі залежить від особистісних особливостей користувача.

На нашу думку, необхідно переглянути специфіку взаємодії особистості з медіасередовищем з урахуванням її індивідуальних особливостей.

В загальноприйнятому значенні взаємодія особистості з медіасередовищем – медіакомунікація – означає розповсюдження

між учасниками медіасередовища повідомлень, що мають соціальне та/або особисте значення, за допомогою технічних засобів.

В рамках семіотричного підходу медіакомунікація розглядається як взаємодія за допомогою символів та знаків (Ч. Пірс). Важливими її характеристиками виступають легкість доступу, інформаційна ємкість, легкість сприйняття. До цього підходу можна віднести концепцію Л. С. Виготського, який розглядав опосередковану знаковими системами взаємодію як визначальну в розвитку особистості.

В контексті суспільних відносин медіакомунікація розглядається соціоцентричним підходом як особливий вид соціальної практики (М. Кастельс, Н. Луман). Медіакомунікація стає основним осередком реалізації соціальної взаємодії, стає частиною та сферою діяльності особистості, а також в деякій мірі детермінує формування картини світу.

Культурологічний підхід М. МакЛюена розуміє медіакомунікацію як результат зовнішнього розширення людини за допомогою медіазасобів. По мірі культурно-історичного розвитку медіазасобів провідними стають певні медійноопосередковані способи сприйняття особистістю навколишньої реальності. Реальний зміст медіа, на М. МакЛюеном, – це зміна способу, швидкості та масштабу дій, яке вони привносять в діяльність особистості. В результаті медіакомунікації створюється нова реальність – медіареальність, результат глобальної колективної творчості учасників медіакомунікації [5, с. 149].

Погляди М. МакЛюена в деякій мірі продовжено в медіафілософському підході В. В. Савчука, в якому медіакомунікація розуміється не лише як процес обміну повідомленнями, а як сполучення особистості з медіазасобом [4, с. 113]. Суб'єктом медіакомунікації є комунікант – інстанція передачі та осередку інформації. Медіакомунікація здійснюється шляхом створення та передачі віртуальних образів, що відображають реальність.

Діяльнісний підхід (О. М. Арестова, Л. Н. Бабанін, О. В. Беляєва, О. Є. Войсунський, О. Є. Жичкіна, О. К. Тихомиров, Б. Н. Узікханова) розглядає взаємодію особистості з медіа в якості нового рівня опосередкування когнітивної, комунікативної та творчої діяльності людини. В результаті особистість виробляє якісно нові утворення в структурі діяльності. Це стосується мотиваційного, афективного, операціонального та інших аспектів діяльності [1, с. 15]. До того ж, розкриваються специфічні

особливості медіасередовища та самого процесу медіакомунікації, як то анонімність, обмеженість сенсорного досвіду, опосередкованість, викривлення сприйняття часу та простору тощо. Ці характеристики суттєво впливають на поведінкові прояви особистості під час медіакомунікації. Це може відображатися в створенні віртуальної ідентичності, що відрізняється від реальної, поведінці користувача в медіасередовищі, яка не притаманна йому в реальності тощо [2]. Також медіакомунікація використовується як можлива альтернатива безпосередньому спілкуванню в разі комунікативного дефіциту.

На наш погляд, має бути створений такий підхід до вивчення медіакомунікації, який би об'єднував основи всіх описаних. В результаті дослідження нам вдалося описати деякі аспекти медіакомунікації в поняттях стильового підходу. Це важливо в тому сенсі, що індивідуальний стиль медіакомунікації стає чи не єдиним засобом розкриття особистісних характеристик в медіасередовищі [3, с. 252].

В цьому контексті медіакомунікація розглядається як процес обміну віртуальними образами, що передають реальність. Тим не менше, в силу певних особистісних особливостей (типу психічної адаптації, спрямованості, соціально-психологічних установок, рівнем задоволеності життям), віртуальні образи можуть в різному ступені передавати реальність користувача: детально транслювати її, передавати загальні відомості, або ж повністю викривлювати. Це становить сутність стилю медіакомунікації. Під індивідуальним стилем медіакомунікації ми розуміємо усталену сукупність індивідуальних особливостей взаємодії особистості з медіареальністю, яка базується на стильових особливостях комунікації за допомогою мультимедійних технологій і засобів. В результаті емпіричного дослідження нами описано чотири основні стилі медіакомунікації. Особистість, яка розглядає медіакомунікацію в якості доповнення до реального спілкування та транслює узагальнені образи власної реальності, використовує компліментарний стиль. За детальної передачі в медіасередовище всіх останніх подій реального життя має місце синхронний стиль. Якщо медіакомунікація використовується як альтернатива реальному спілкуванню, а віртуальні образи передають не реальність, а щось бажане, удаване, створюючи альтернативне віртуальне життя особистості, йдеться про компенсаторний стиль. Окремі аспекти всіх описаних стилів поєднуються в змішаному

стилі, коли медіакомунікація вважається особистістю лише як певна необхідність, данина моді [3, с. 256].

Окремі аспекти описаних стилів не завжди можуть бути корисними для розвитку та реалізації особистості. На нашу думку, вивчення особливостей індивідуальних стилів медіакомунікації може стати передумовою створення методів діагностики стилів медіакомунікації, а також інструментів впливу та оптимізації активності взаємодії особистості з медіасередовищем.

Список використаних джерел:

1. Арестова О. Н. Коммуникация в компьютерных сетях: психологические детерминанты и последствия / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский // Вестник Московского университета : [психология]. – 1996. – № 4. – С. 14 – 20
2. Жичкина А. Е. Социально-психологические аспекты виртуальной коммуникации : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://forum.oculus.ru/?m=sr&it=15020>
3. Подгорная И. С. Становление индивидуальных стилей медиакommunikации: основные факторы и особенности / И. С. Подгорная // Вестник Одесского национального университета. – 2014. – № 1. – С. 251–261
4. Савчук В. В. Медиафилософия. Приступ реальности / В. В. Савчук. – СПб : РХГА, 2013. – 338 с.
5. McLuhan M. Understanding Media: The Extansions of Man / M. McLuhan. – MA : The MIT Press, 1994. – 389 p.

Фоменко Ю.С.

студентка;

Коваленко В.В.

старший викладач,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАГНЕННЯ ДО САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ЧОЛОВІКА ТА ДРУЖИНИ

Актуальність теми нашого дослідження визначається все більш зростаючим розумінням визначального значення феномену самоактуалізації в житті людини. Повне використання людиною власних здібностей та можливостей, а також постійне самовдосконалення слугує головною умовою розвитку конкретної особистості та суспільства в цілому.